

**TÀI LIỆU TUYÊN TRUYỀN KỶ NIỆM 78 NĂM
NGÀY NHA TRANG - KHÁNH HÒA KHÁNG CHIẾN
(23/10/1945 - 23/10/2023)**

Cách mạng Tháng Tám năm 1945 thành công, ngày 02/9/1945, tại Quảng trường Ba Đình - Hà Nội lịch sử, Chủ tịch Hồ Chí Minh thay mặt Chính phủ cách mạng lâm thời trình trọng đọc Bản Tuyên ngôn độc lập khai sinh nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa - Nhà nước công nông đầu tiên ở Đông Nam Á (nay là Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam). Không lâu sau ngày tuyên bố độc lập, thực dân Pháp đã trở lại xâm lược nước ta một lần nữa. Với tinh thần “Quyết đem cả tinh thần và lực lượng, tính mạng và của cải để giữ vững quyền tự do, độc lập ấy”, quân và dân Khánh Hòa cùng cả nước bước vào cuộc chiến đấu mới đầy cam go, thử thách nhưng rất hào hùng.

1. Bối cảnh lịch sử

Thực hiện âm mưu cướp nước ta một lần nữa, ngày 23/9/1945, được quân Anh và Nhật yểm trợ, thực dân Pháp đánh chiếm Sài Gòn - Chợ Lớn, sau đó đánh ra các tỉnh Nam bộ, Nam Trung bộ. Đầu tháng 10/1945, quân Pháp điều chiến hạm Risolior túc trực trên vùng biển Nha Trang. Trong hai ngày 06/10 và 12/10, chúng đổ bộ gần 1.000 quân lên bãi biển trước Hotel Beau Rivage (nay là số 40, đường Trần Phú), đồng thời chiếm các vị trí then chốt trong thị xã Nha Trang, tăng cường một số phương tiện chiến tranh. Mục đích thực dân Pháp đánh chiếm sớm Nha Trang - Khánh Hòa nhằm làm bàn đạp, mở rộng tiến công ra các tỉnh Nam Trung bộ và Tây Nguyên, đồng thời uy hiếp trực tiếp con đường chi viện của các lực lượng miền Bắc, miền Trung vào Nam bộ. Cho nên vây chặt giặc Pháp lại trong Nha Trang để giữ được con đường chi viện cho Nam bộ là một yêu cầu bức thiết mà Trung ương đã đặt ra cho các Đảng bộ và chính quyền cách mạng miền Trung, trực tiếp là Đảng bộ, quân và dân Nha Trang - Khánh Hòa.

2. Diễn biến Mặt trận Nha Trang - Khánh Hòa

Trận đánh mở màn

Đúng 3 giờ sáng ngày 23/10/1945, lệnh tấn công của quân ta được phát ra từ một khối thuốc nổ mạnh đặt bên ngoài hầm xe lửa số 1. Lập tức một loạt các vị trí quân địch trong thị xã bị lực lượng của ta nổ súng tấn công mãnh liệt như: Khu nhà ga Nha Trang, nhà đèn (Sở điện lực), Sở thuộc (Viện Pasteur), khu Bình Tân... Tại khu vực nhà ga, sau vài phút nổ súng ta đã làm chủ trận địa, tiêu diệt toàn bộ quân địch, thu được nhiều vũ khí và trang bị. Tại đây, đồng chí Võ Văn Ký, người chỉ huy lực lượng tự vệ Nha Trang đã chiến đấu dũng cảm và anh dũng hy sinh. Ở khu vực nhà đèn, ta phá hủy phần lớn máy móc.

Khu vực kho vũ khí Bình Tân, do lực lượng không cân sức, bộ đội ta không chiếm được kho, phải rút lên Đồng Bò trước sự phản kích của địch.

Y vào lực lượng lớn và được quân Nhật trợ chiến, quân Pháp huy động lực lượng ra phản kích, chiếm các điểm cao ở đồi Sinh Trung, đồi Trại Thủy, lập trận địa pháo không chế khu vực nội thành và vùng xung quanh thị xã. Suốt từ 03 giờ sáng ngày 23/10 đến hai ngày sau đó tiếng súng không lúc nào ngơi. Cuộc tiến công đồng loạt của quân ta vào các vị trí đóng quân của địch gây cho chúng nhiều thiệt hại.

Lập phòng tuyến Chợ Mới - Bờrôten

Thực hiện đúng kế hoạch của Ban Chỉ huy, sau cuộc tiến công đồng loạt tiêu hao địch, quân ta rút về tuyến sau củng cố tổ chức và khẩn trương lập phòng tuyến, tiếp tục bao vây quân địch. Phòng tuyến đầu tiên được hình thành là phòng tuyến Chợ Mới - Bờrôten gồm: Tuyến phía Bắc từ khu vực đồi La San, cầu Xóm Bóng, Tháp Bà lên đến hầm xe lửa số 1. Tuyến phía Tây từ bên đò Kim Bông, phía Nam bờ sông Cái theo dọc tuyến đường sắt cắt ngang Quốc lộ 1 khu vực Chợ Mới xuống phía Tây - Nam qua vùng Thái Thông, Thủy Tú tới dãy Đồng Bò. Phòng tuyến được thiết kế tương đối kiên cố. Trong vòng một tháng, các lực lượng của ta trên phòng tuyến đã chiến đấu kiên cường, đánh lui tất cả các cuộc phản kích mở vây của quân Pháp. Các lực lượng tự vệ nội thị phối hợp chiến đấu, liên tiếp tổ chức những đợt tấn công chớp nhoáng vào các vị trí trọng yếu của quân Pháp gây cho chúng một số thiệt hại về sinh lực và phương tiện chiến tranh. Bước đầu âm mưu “đánh nhanh, thắng nhanh” của quân Pháp đã bị quân dân Nha Trang - Khánh Hòa kìm chân và bị sa lầy trên mặt trận Nha Trang.

Phòng tuyến Cây Đa - Quán Giếng

Trong hai ngày 22 và 23/11, quân Pháp tung lực lượng lớn có trọng pháo yểm trợ tấn công phòng tuyến Chợ Mới - Bờrôten. Toàn bộ lực lượng của ta lui về phía sau lập phòng tuyến mới: Phòng tuyến Cây Đa - Quán Giếng, cách Nha Trang 6 km về phía Tây tiếp tục cuộc bao vây giặc Pháp.

Các lực lượng hiệp đồng chiến đấu

Diễn biến chiến trường ở Nam bộ, Nam Trung bộ và mặt trận Nha Trang được Trung ương Đảng, Chính phủ và Hồ Chủ tịch đặc biệt quan tâm. Trung ương đã điều nhiều đơn vị bộ đội Nam tiến chi viện cho mặt trận Nha Trang, đồng thời cử các đồng chí chỉ huy và các phái viên đến nắm tình hình và chỉ đạo mặt trận.

Không khí cuộc chiến đấu thật sôi động. Trên chiến tuyến, các chiến sĩ noi gương Đại đội trưởng Võ Văn Ký anh dũng hy sinh trong trận mở màn, bùng

bùng hào khí xung trận xông lên tiêu diệt quân thù, bảo vệ, giành giật từng tấc đất. Tuyên sau, thanh niên hăng hái gia nhập lực lượng tự vệ, gia nhập vệ quốc quân. Thiến niên làm liên lạc giao thông. Các cụ bạch đầu quân, các chị phụ nữ lo sản xuất tiếp tế đến từng chiến hào. Các chị cứu thương phân công làm nhiệm vụ băng bó, tải thương... Cả Nha Trang - Khánh Hòa trở thành một mặt trận chiến đấu chống quân thù.

Kết quả cuộc chiến đấu

Với biết bao khó khăn của những ngày đầu kháng chiến, quân và dân ta đã bám trụ vững chắc suốt 101 ngày đêm trên tuyến lửa, tổ chức tấn công, quấy rối quân Pháp trong nội thị, đánh lui tất cả các đợt giải vây của địch, tiêu diệt, tiêu hao, kìm giữ chân quân Pháp trong một không gian nhỏ với một thời gian ngắn để bảo đảm cho cả một không gian rộng lớn, các địa phương khác trong cả nước có thời gian chuẩn bị kháng chiến lâu dài là một thắng lợi có ý nghĩa to lớn. Âm mưu chiến lược của thực dân Pháp “đánh nhanh, thắng nhanh” với ý đồ mở rộng địa bàn chiến lược để đánh chiếm Nam Trung bộ trong một thời gian ngắn, hòng cắt đứt sự chi viện từ Trung ương vào chiến trường Nam bộ bị thất bại. Bao vây, giam chân quân địch trong thị xã, quân dân Nha Trang - Khánh Hòa đã giải quyết tốt nhiệm vụ vừa giữ vững giao thông thông suốt Bắc - Nam, giữ vững đường tiếp tế chi viện từ Trung ương và các tỉnh miền Bắc cho đồng bào, chiến sĩ Nam bộ đang chiến đấu; tạo được thời cơ quý báu cho toàn tỉnh, khu vực Nam Trung bộ và cả nước tranh thủ củng cố xây dựng thực lực về mọi mặt để sẵn sàng bước vào cuộc kháng chiến lâu dài.

3. Ý nghĩa lịch sử

- Mặt trận Nha Trang thể hiện ý chí đấu tranh giải phóng và lòng yêu nước nồng nàn, khát khao độc lập, tự do của các tầng lớp nhân dân Khánh Hòa. Cuộc chiến đấu hào hùng này là sự phát triển thế tiến công của cuộc khởi nghĩa trong Cách mạng Tháng Tám.

- Mặt trận Nha Trang là cuộc hội quân của cả nước, là điểm hội tụ của tình yêu thương gắn bó Bắc - Nam, tình quân dân đậm đà thắm thiết. Đó là lực lượng bộ đội Nam tiến, với những chiến sĩ ở mọi miền Tổ quốc đã sát cánh cùng chung chiến hào với quân và dân Nha Trang - Khánh Hòa chiến đấu. Chiến lũy Nha Trang không chỉ là điểm mở đầu của cuộc kháng chiến chống xâm lược Pháp ở Nam Trung bộ, mà còn là điểm nóng có tầm chiến lược của cả nước. Trung ương Đảng, Chính phủ và Hồ Chủ tịch ngày đêm quan tâm theo dõi diễn biến tình hình Mặt trận Nha Trang để chỉ đạo kịp thời. Các phái viên Chính phủ như đồng chí Lê Văn Hiến, đồng chí Võ Nguyên Giáp được Hồ Chủ tịch cử vào kiểm tra Mặt trận Nha Trang, thể hiện sự quan tâm sâu sắc,

tình cảm thấm thiết của Đảng, Bác Hồ và đồng bào cả nước đối với miền Nam ruột thịt.

- Cuộc chiến đấu bao vây quân xâm lược Pháp tại Mặt trận Nha Trang là chiến công hào hùng, biểu hiện sinh động tư tưởng tiên công cách mạng, đường lối chiến tranh Nhân dân, tinh thần đoàn kết, hợp đồng chiến đấu giữa các đơn vị Trung ương chi viện với các lực lượng địa phương, giữa quân và dân ta.

- Thắng lợi của 101 ngày đêm chiến đấu của quân và dân Nha Trang - Khánh Hòa đã đi vào lịch sử và truyền thống chiến đấu của tỉnh nhà như một nét son chói lọi, một bản anh hùng ca bất diệt.

Thắng lợi của quân và dân Nha Trang - Khánh Hòa xứng đáng được Bác Hồ, lãnh tụ vĩ đại của dân tộc khen ngợi. Trong thư gửi các chiến sỹ Nam bộ và Nam Trung bộ nhân kỷ niệm quân đội ta tròn 01 tuổi (22/12/1945), Bác viết: *“Chính phủ Dân chủ Cộng hòa Việt Nam rất khen ngợi chiến sỹ ở các mặt trận miền Nam, đặc biệt là các chiến sỹ ở Nha Trang và ở Trà Vinh, đã làm gương anh dũng cho toàn quốc. Tổ quốc biết ơn các bạn, toàn thể đồng bào noi gương các bạn”*.

Đây là phần thưởng cao quý, niềm tự hào to lớn của quân và dân Nha Trang - Khánh Hòa trong những ngày đầu kháng chiến chống thực dân Pháp xâm lược. Để xứng đáng hơn nữa với lời khen của Bác Hồ, Đảng bộ và Nhân dân Khánh Hòa luôn ghi nhớ lời khen của Người, liên tục phấn đấu vươn lên, góp phần thực hiện ước mong lớn lao của Người là xây dựng nước Việt Nam hòa bình, thống nhất, độc lập, dân chủ và giàu mạnh.

4. Phát huy tinh thần Ngày Nha Trang - Khánh Hòa kháng chiến trong công cuộc giải phóng quê hương, thống nhất đất nước, xây dựng và bảo vệ Tổ quốc

Phát huy tinh thần hào khí Ngày 23/10/1945, toàn Đảng bộ, toàn dân, toàn quân Khánh Hòa tiếp tục cuộc chiến đấu chống thực dân, đế quốc xâm lược và các thế lực thù địch giải phóng quê hương, góp phần giải phóng miền Nam, thống nhất đất nước. Cuộc chiến đấu trải qua những chặng đường khó khăn phức tạp, đầy gian khổ, hy sinh, nhưng dân, quân Khánh Hòa vẫn chiến đấu anh dũng, kiên cường và giành thắng lợi vẻ vang trong lịch sử chống ngoại xâm của quân và dân ta.

Sau ngày đất nước thống nhất, cùng với cả nước, Khánh Hòa bước vào thời kỳ xây dựng, bảo vệ quê hương và Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa. Dưới sự lãnh đạo và quan tâm chỉ đạo của Trung ương, Đảng bộ, chính quyền và Nhân dân Khánh Hòa phát huy mạnh mẽ truyền thống anh hùng, tinh thần

đoàn kết, ý chí quyết tâm, lao động sáng tạo, vượt qua nhiều khó khăn thử thách xây dựng phát triển tỉnh nhà.

Sau 48 năm Giải phóng, đặc biệt sau 37 năm thực hiện đường lối đổi mới do Đảng ta khởi xướng, lãnh đạo, Đảng bộ, chính quyền, dân, quân trong tỉnh đã nêu cao bản lĩnh, khí phách anh hùng của vùng đất, con người Khánh Hòa, đã đạt được thành tựu quan trọng về phát triển kinh tế, tiềm năng, lợi thế, các nguồn lực xã hội được khai thác, phát huy hiệu quả.

Qua 2,5 năm triển khai thực hiện Nghị quyết Đại hội Đảng bộ tỉnh lần thứ XVIII, Tỉnh ủy, Ban Thường vụ Tỉnh ủy đã chỉ đạo quyết liệt, đồng bộ các giải pháp phát triển kinh tế - xã hội, nhiều chỉ tiêu, nhiệm vụ đề ra thực hiện khá tốt. Trong 26 chỉ tiêu Đại hội, dự báo tới cuối nhiệm kỳ sẽ có 23/26 chỉ tiêu đạt và vượt kế hoạch đề ra, trong đó có 07 chỉ tiêu vượt, gồm tất cả các chỉ tiêu về kinh tế và xây dựng Đảng; còn 03/26 chỉ tiêu cần phải nỗ lực cố gắng vượt bậc để đạt mục tiêu đề ra. Với sự vào cuộc của cả hệ thống chính trị cùng nhiều cách làm sáng tạo, tỉnh đã kiểm soát được đại dịch COVID-19, kinh tế phục hồi tương đối tốt, các tiềm năng, thế mạnh của tỉnh được phát huy mạnh mẽ; cơ cấu kinh tế chuyển dịch đúng hướng.

Giai đoạn 2021 - 2023, tăng trưởng GRDP ước đạt bình quân hàng năm là 7,62% (Nghị quyết Đại hội là 7,5%); tổng vốn đầu tư phát triển toàn xã hội là 187,175 nghìn tỷ đồng, đạt 52% chỉ tiêu Đại hội; thu ngân sách nhà nước tăng khá, đạt hơn 47.000 tỷ đồng, trong đó thu nội địa ước đạt 14.410 tỷ đồng (tăng 1,23 lần so với năm 2020), tiếp tục cân đối ngân sách địa phương và có điều tiết về Trung ương. Ước năm 2023, quy mô nền kinh tế đạt 59.230 tỷ đồng, tăng 1,2 lần so với năm 2020 (vượt 12% so với năm 2019). Kết cấu hạ tầng kinh tế - xã hội, nhất là hạ tầng giao thông được chú trọng đầu tư, nâng cấp; đã khánh thành tuyến cao tốc Nha Trang - Cam Lâm, đang thi công tuyến Vân Phong - Nha Trang và Khánh Hòa - Buôn Ma Thuột. Hệ thống đô thị ven biển được tập trung phát triển. Khu Kinh tế Vân Phong thu hút được nhiều dự án lớn, cả về đô thị du lịch biển và đầu tư hạ tầng khu công nghiệp, logistic. Du lịch tiếp tục trở thành ngành kinh tế mũi nhọn của tỉnh.

Phát triển văn hoá, giáo dục và đào tạo, khoa học và công nghệ, công tác dân tộc, tôn giáo, an sinh xã hội, chăm sóc và bảo vệ sức khỏe người dân đạt được nhiều tiến bộ. Tỷ lệ hộ nghèo đạt mức thấp; đời sống vật chất và tinh thần của Nhân dân ngày càng được nâng cao. Bảo vệ môi trường, ứng phó với thiên tai và thích ứng với biến đổi khí hậu đạt được nhiều kết quả tích cực. Phát triển kinh tế - xã hội kết hợp chặt chẽ với tăng cường củng cố quốc phòng, an ninh; bảo vệ vững chắc chủ quyền biển, đảo của Tổ quốc.

9 tháng đầu năm 2023, tỉnh Khánh Hòa tiếp tục triển khai đồng bộ, có hiệu quả các nhiệm vụ, giải pháp về phục hồi và phát triển kinh tế - xã hội; tích cực triển khai có hiệu quả Nghị quyết số 09-NQ/TW của Bộ Chính trị, Nghị quyết số 42/NQ-CP của Chính phủ, Nghị quyết số 55/2022/QH15 của Quốc hội, theo đó, GRDP của tỉnh tăng 9,17%, ***đứng thứ 5 cả nước và thứ nhất khu vực Bắc Trung Bộ và Duyên hải miền Trung***; chỉ số sản xuất công nghiệp tăng 12,1% so với cùng kỳ; tổng mức bán lẻ hàng hóa và doanh thu dịch vụ tiêu dùng đạt hơn 85.000 tỷ đồng, tăng 19,7%; tổng vốn đầu tư phát triển xã hội đạt gần 47.864 tỷ đồng, tăng 7,3%; doanh thu du lịch đạt hơn 27.500 tỷ đồng, tăng 154,8%. Toàn tỉnh đón 5,7 triệu lượt khách lưu trú, trong đó có 1,45 triệu lượt khách quốc tế, tăng gấp 9,7 lần so với cùng kỳ.

Đối với thành phố Nha Trang, nơi diễn ra cuộc đấu tranh anh dũng, kiên cường của toàn quân, toàn dân Khánh Hòa, đã có những khởi sắc đáng kể. Thành phố Nha Trang đang từng bước khai thác hiệu quả các lợi thế, tiềm năng để phát triển đồng bộ các lĩnh vực, là đô thị hạt nhân, là một trong ba vùng kinh tế - xã hội trọng điểm phát triển đột phá của tỉnh, là trung tâm du lịch, dịch vụ của khu vực và cả nước, góp phần thúc đẩy phát triển kinh tế - xã hội của tỉnh. Cơ cấu kinh tế của thành phố Nha Trang chuyển dịch theo đúng hướng (dịch vụ - du lịch; công nghiệp - xây dựng; nông, lâm, thủy sản). Trong 2,5 năm thực hiện Nghị quyết Đảng bộ thành phố lần thứ XVII, mặc dù thành phố gặp rất nhiều khó khăn do ảnh hưởng nặng nề của đại dịch COVID-19 nhưng đã có 23/29 chỉ tiêu đạt kế hoạch theo tiến độ. Kinh tế thành phố đã phục hồi mạnh mẽ sau dịch COVID-19, trong đó năm 2022 đã hoàn thành 23/23 chỉ tiêu, trong đó thu ngân sách vượt kế hoạch đề ra (đạt 143% dự toán và tăng 29% so với năm 2021). Tình hình an ninh chính trị, trật tự an toàn xã hội tiếp tục được giữ vững. Công tác quân sự, quốc phòng thường xuyên được tăng cường. Các chính sách về an sinh xã hội được thực thi đảm bảo. Đời sống vật chất, tinh thần của Nhân dân luôn được chăm lo đảm bảo, chu đáo, kể cả trong thời điểm khó khăn nhất của đại dịch COVID-19.

Công tác xây dựng Đảng có nhiều đổi mới và đạt hiệu quả trên các lĩnh vực. Hoạt động của Mặt trận Tổ quốc và các đoàn thể chính trị - xã hội thành phố tiếp tục được tăng cường theo hướng gần dân, sát cơ sở. Công tác xây dựng chính quyền thường xuyên được quan tâm, nhất là việc đẩy mạnh cải cách thủ tục hành chính, nâng cao tinh thần trách nhiệm, đạo đức trong thực thi công vụ của đội ngũ cán bộ, đảng viên trong hệ thống chính trị thành phố; công tác phòng, chống tham nhũng, tiêu cực luôn được chú trọng.

Cấp uỷ và hệ thống chính trị thành phố đã xác định và tập trung giải quyết có hiệu quả nhiều vấn đề tồn tại qua thời gian dài, nhất là trên lĩnh vực quản lý

đất đai, khoáng sản, trật tự xây dựng và mỹ quan đô thị, được dư luận xã hội ghi nhận, đánh giá cao. Đồng thời đã nghiên cứu, đề ra nhiều giải pháp cụ thể để thời gian tới sẽ quyết liệt triển khai thực hiện có hiệu quả các lĩnh vực như: Chuyển đổi số, cải cách thủ tục hành chính, phát triển du lịch cộng đồng, xoá nghèo, phối hợp đẩy nhanh việc triển khai các dự án trên địa bàn tỉnh.

* *

*

Kỷ niệm 78 năm Ngày Nha Trang - Khánh Hòa kháng chiến (23/10/1945 - 23/10/2023), là dịp để chúng ta ôn lại những trang sử hào hùng của quê hương, dân tộc, đồng thời nhận thức sâu sắc hơn về giá trị lịch sử sự kiện 101 ngày đêm tại Mặt trận Nha Trang - Khánh Hòa trong những ngày đầu chống thực dân Pháp xâm lược, nhằm tiếp thêm sức mạnh, ý chí quyết tâm trong công cuộc xây dựng và bảo vệ Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa, tiếp tục phát huy truyền thống anh hùng cách mạng của quê hương; nêu cao tinh thần yêu nước, ý chí tự lực tự cường, ra sức thi đua, nỗ lực phấn đấu thực hiện thắng lợi Nghị quyết Đại hội đại biểu Đảng bộ tỉnh lần thứ XVIII, các nghị quyết của Trung ương về xây dựng và phát triển Khánh Hòa đến năm 2030, tầm nhìn đến năm 2045, góp phần xây dựng quê hương, đất nước, ngày càng phồn vinh, hạnh phúc. Phấn đấu xây dựng Khánh Hòa là thành phố trực thuộc Trung ương; trung tâm dịch vụ, du lịch biển quốc tế; là một cực tăng trưởng; trung tâm của khu vực Duyên hải Nam Trung Bộ, Tây Nguyên và cả nước về kinh tế biển, công nghiệp công nghệ cao, khoa học và công nghệ, đổi mới sáng tạo, đào tạo nguồn nhân lực và chăm sóc sức khỏe chất lượng cao.

BAN TUYÊN GIÁO TỈNH ỦY KHÁNH HÒA

Tháng 10 năm 2023